

อันดี ลูเธอร์* ตอบ “บรูซ แม็กฟาร์เลน”**

ครั้งนับเป็นครั้งแรกที่ผมได้ตัดสินใจที่จะได้ตอบบทวิจารณ์หนังสือเล่มหนึ่งของผม โดยหลักการแล้วผมมีความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีสิทธิจะแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้อง (หรือผิด) ของเขาก็ได้ ทั้งขึ้นอยู่กับผู้อ่านซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองว่า เขาจะเห็นด้วยกับฝ่ายไหนมากกว่ากัน อย่างไรก็ตามหนังสือของผมเกี่ยวกับสาวเล่มนี้พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ แต่บทวิจารณ์นั้นได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดปัญหาว่าผู้อ่านคนไทยบางคนที่ไม่ค่อยสนใจในภาษาอังกฤษน่าจะได้อ่าน “เพียงแค่ว่า” บทวิจารณ์และอาจมีความเห็นคล้อยตามบทวิจารณ์นั้น ซึ่งผมเชื่อว่าจะเป็นความเห็นที่ค้านเคี้ยวอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลประการที่ 2 ซึ่งเป็นเหตุผลทางวิชาการที่ทำให้ผมได้ตอบบทวิจารณ์นั้นก็คือผมจะพยายามพิสูจน์ให้ผู้อ่านได้เห็นว่าการวิจารณ์ของแม็กฟาร์เลนนั้นเขียนขึ้นด้วยความตั้งใจที่จะทำให้ผู้เขียนเสื่อมเสีย ทิ้งไปกว่านั้นแม็กฟาร์

เลนไม่แม้จะกระหน่ำถึงเทคนิคพื้น ๆ ที่สุดในการที่จะวิจารณ์หนังสืออย่างเที่ยงตรง เพราะส่วนใหญ่แล้วเขาไม่ได้ระบุหน้าที่อ้างถึง (ซึ่งผลก็คือ เป็นการยากที่เราจะไปตามตรวจสอบค่ากล่าวอ้างของเขา) และเขาก็ไม่ได้อ้างอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงด้วย ในบางกรณีก็มีการเขียนขึ้นมาเองแล้วบอกว่า “อ้าง” มาจากหนังสือของผม นอกจากนี้แม็กฟาร์เลนก็ยังไม่สามารถจะสรุปเนื้อหาของหนังสือก่อนที่จะลงมือวิพากษ์วิจารณ์เสียด้วยซ้ำ

เพื่อที่จะให้เห็นประเด็นเหล่านี้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในเบื้องต้นเราลองมาคุยอย่างบางประการจากบทวิจารณ์ของแม็กฟาร์เลนที่มีต่อหนังสือของผม¹ เริ่มตั้งแต่หัวข้อเรื่องผู้วิจารณ์ยกเอาชื่อหนังสือของผม (รวมทั้งชื่อของผม) มาอ้างอย่างตกๆ หล่นๆ แล้ว เขาได้ละหัวข้อย่อยในชื่อหนังสือของผมทิ้งไป นั่นคือ : “การวิเคราะห์แบบแผนการพัฒนาในลาวหลังปี 1975” หากเขาได้ยกเอาชื่อหนังสือของผมมาอ้างอย่างครบถ้วนแล้วละก็ เขาคงจะคงยอมรับว่าหนังสือเล่มนี้เป็นงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับลาวระบอบสังคมนิยมครั้งแรก หลังปี 1975 ดังที่อธิบายไว้ในบทนำหนังสือของผมแล้วว่า การศึกษานี้จัดทำขึ้นเพื่อที่จะบ่งชี้ช่องโหว่ (ในการที่เรายังมีงานวิจัยเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลาย

* หมายถึงบทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “ลาว : ระบบสังคมนิยมในเศรษฐกิจแบบของตัวเอง” ในวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง ปีที่ 3 เล่ม 3 หน้า 128-135-บก.

** ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ คุณวิมลภานดี โกสุมาศที่ได้แปลบทปฏิกริยานี้จากภาษาอังกฤษ และคุณเกษียร เศรษฐระ ที่ได้ช่วยเรียบเรียงด้วยคำข้อความมา ณ ที่นี้

ของไทยอยู่น้อย) แม้ว่าในความเป็นจริง “เรามี ข้อมูลที่เที่ยงตรงหรือสถิติเชื่อถือได้เกี่ยวกับลาวน้อย มากก็ตาม ทั้งนี้ผู้ใดที่จะวิเคราะห์เรื่องเกี่ยวกับ ลาวจึงต้องเผชิญกับปริศนาอยู่ไม่น้อย” (ลูเธอร์ : 4)

อย่างไรก็ตามแม็กฟาร์เลน ได้วิจารณ์งาน ของผมว่าต่างจากเอกสารวิจัย 2 ชิ้นของ ARTEP (ซึ่งเขาได้วิจารณ์ไว้ด้วยอย่างสั้นๆ) ตรงที่ว่า “เป็นที่ น่าสังเกตว่าเอกสารวิจัยชิ้นนี้ของลูเธอร์พึ่งพา แหล่งข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ลี้ภัยชาวลาว ในประเทศไทย และหนังสือพิมพ์ที่ออกในกรุง- เทพ ฯ เป็นอย่างมาก (รวมทั้งคำให้สัมภาษณ์ของ พวกเหมาอิตส์บางคนที่ถูกขับออกจากขบวนการ คอมมิวนิสต์ลาวด้วย)” (แม็กฟาร์เลน : 9 อ้าง คามค้นฉบับภาษาอังกฤษ)

จากจุดนี้เราก็สามารถพบข้อผิดพลาดได้ 2 ประการแล้ว ซึ่งถ้าไม่เป็นเพราะความเลื่องลือของผู้วิจารณ์ ก็เป็นความผิดพลาดที่ตั้งใจเพื่อจะสนับสนุนข้อโต้แย้งของเขาในภายหลัง ประการแรก แม็กฟาร์เลนดูเหมือนจะไม่เข้าใจถึงความแตกต่าง คำณการเก็บข้อมูลระหว่างการวิจัยภาคสนามซึ่งได้ รับความอุปถัมภ์จากรัฐบาลลาวดังเช่นในกรณีเอกสารวิจัยของ ILO กับความยากลำบากของการ ศึกษาอย่างอิสระซึ่งเป็นธรรมชาติอยู่เองที่เข้าถึงข้อมูลชั้นปฐมได้้อย่างจำกัด ผมตระหนักถึงปัญหา นี้ดีและยังได้เขียนไว้ในบทนำของผมว่า : “...เรา ต้องเผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่เราไม่สามารถ เข้าไปถึงพื้นที่ของประเทศลาวนอกปริมณฑล 15 กิโลเมตรจากเมืองหลวงเวียงจันทร์ได้ กฎข้อบังคับของรัฐบาลลาวนี้สร้างความยากลำบากให้ผู้สังเกตการณ์และนักวิจัยชาวต่างประเทศอย่างยิ่งใน อันที่จะประเมินปฏิบัติการของประชาชนลาวส่วน

ใหญ่ต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ๆ” (ลูเธอร์ : 4) ข้อผิดพลาดประการที่ 2 ก็คือ แม็กฟาร์เลนคงจะลืมไปว่า ตาราง ค่าง ๆ ที่ผมใช้เป็นฐานข้อมูลนั้น ได้มาจากแหล่ง ข้อมูลที่เป็นทางการของรัฐบาลลาวเช่นจากธนา- การชาติลาวเป็นต้น (ลูเธอร์ : 20-23) จุดประ- สงค์อันคับแค้นของแม็กฟาร์เลนซึ่งก็คือการทำให้ ผมเสื่อมเสียด้วยการบิดเบือนหนังสือของผมสารพัด เท่าที่จะ ทำ ได้ นั้นจะสามารถมองเห็น ได้ชัดเจนยิ่ง ขึ้นเมื่อเขากล่าวถึง “พวกเหมาอิตส์ที่ถูกขับไล่ ออกมา” ว่าเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งหนึ่งของผม (ดู ข้างต้น) อย่างไรก็ดีตามเรียงบรรดาของผม (No. 10 : 34) ซึ่งเขายกมา “อ้าง” นั้นแสดงนัยที่แตก ค้างไปจากที่แม็กฟาร์เลนอธิบาย “ที่จริงแล้วผู้ ปฏิบัติงานเหล่านี้กำลังสนับสนุนนโยบายการพัฒ- นาที่มีลักษณะชาตินิยมมากกว่านี้ ในขณะที่เดียวกัน ก็ต่อต้านการครอบงำของที่ปรึกษาชาวเวียดนาม ผลก็คือพวกเขาเหล่านี้กลับถูกตีตราเป็นพวก ‘เหมา- อิตส์’ และถูกขับออกจากพรรคในที่สุด” เช่นนี้ แล้วประเด็นของผมจึงแตกต่างจากประเด็นที่แม็ก- ฟาร์เลนเลือกที่จะเข้าใจมากที่สุด ผมได้กล่าวไว้ อย่างชัดเจนแล้วว่า คนเหล่านี้ไม่ใช่ “เหมาอิตส์” แต่เป็นนักชาตินิยมชาวลาวที่มีความกึกกืออิสระใน เรื่องทิศทางการพัฒนาประเทศ² ต่อปัญหานี้เป็น เพราะแม็กฟาร์เลนไม่ได้อ่านหนังสือของผมอย่าง ละเอียดรอบคอบ (ซึ่งควรเป็นหน้าที่ประการแรก ของผู้วิจารณ์) หรือไม่ก็เพราะรับเอาทัศนคติ ของรัฐบาลเวียดนามมาอย่างไม่วิพากษ์วิจารณ์

มีตัวอย่างที่คล้าย ๆ กันนี้หลายกรณีที่แสดง ให้เห็นว่า อคติทางการเมืองของผู้วิจารณ์นั้นแรง กล้ำเกินกว่าความสามารถในการอ่านประเด็นใดใน

หนังสือที่ผู้วิจารณ์ไม่พอใจ ก็บันทึกคำอ้างอิงขึ้นมาเอง ตัวอย่างเช่น “การครอบงำ (ลาว) ทางการเมืองโดยนายจ้างต่างชาติ” (แม็คฟาร์เลน: 2) เป็นวลีที่ไม่มีอยู่ในหนังสือของผม หรืออีกคอนหนังสือกล่าวหาว่าผมวิจารณ์รัฐบาลลาวที่ทั้งแนวทางพึ่งตนเองแบบ “รากิกลแท้” ถ้อยคำนั้นก็ไม่ได้ปรากฏอยู่ในหนังสือของผมเช่นกัน และถึงอย่างไรก็ตาม จริง ๆ แล้วคำว่า “รากิกลแท้” มันหมายความว่าอะไร นโยบายหนึ่งถ้ารากิกลก็รากิกลไปเลย ไม่งั้นก็ไม่รากิกล แต่ผมจะไม่ให้ผู้อ่านต้องทนอ่านด้วยอย่างแบบเดียวกันนี้ที่แม็คฟาร์เลนใช้ในการวิจารณ์หนังสือของผมมากไปกว่านี้ ทว่าเราจะหันไปมองประเด็นสำคัญอื่น ๆ อีก

บรูซ แม็คฟาร์เลนยังไม่เคยมีผลงานทางวิชาการในเรื่องเกี่ยวกับลาว (หรืออินโดจีน) ให้เป็นที่ประจักษ์เลย ส่วนใหญ่แล้วเขาจะเขียนบทความวิจารณ์หนังสือลงในวารสาร *Journal of Contemporary Asia* ซึ่งเขาใช้เป็นที่เผยแพร่และสร้างความนิยมให้กับแนวคิดยี่ห้อเก่าลายครามของสำนักเศรษฐศาสตร์โซเวียต ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นที่เห็นได้ชัดว่า เขาไม่คุ้นเคยกับงานเขียนและมโนทัศน์เกี่ยวกับทฤษฎีที่ก้าวหน้าในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีที่มืองจากแวนนีโอ-กลาสสิก หรือแนวเศรษฐศาสตร์การเมืองก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเป็นการขอขมขมที่จะตั้งคำถามว่า: ด้วยเหตุผลใดเขาจึงได้ขานเอาสาขาวิชาวิจารณ์หนังสือเกี่ยวกับลาวและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนา

เราคงจะต้องมองลึกเข้าไปในบทวิจารณ์ของแม็คฟาร์เลนเพื่อหาคำตอบ เพราะเขามีความรู้เพียงน้อยนิดเกี่ยวกับลาวปัจจุบัน จึงใช้เนื้อที่ไป

ในการวิจารณ์เรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยมากกับงานของผม วิชาของเขามุ่งโจมตีจีน เกาหลีเหนือและกัมพูชา (และแน่นอนก่อนกัมพูชาที่อยู่ภายใต้ระบอบพอลพต-เขี้ยว สัมพันธ์ ขณะที่สำคัญสำหรับเขาแล้วระบอบเฮงสัมริน นั้นอยู่เหนือการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ !) อย่างไรก็ตามนับว่าเป็นการโชคร้ายที่ความรู้ของแม็คฟาร์เลนเกี่ยวกับแบบแผนการพัฒนาของประเทศเอเชียอื่น ๆ ก็ดูจะค่อนข้างพอ ๆ กับความเชี่ยวชาญของเขาเกี่ยวกับลาว จึงทำให้ข้อโต้แย้งทั้งหมดของเขาไร้น้ำหนัก ตัวอย่างเช่น เขาวางว่าการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนนั้น “ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิธีการพึ่งตนเอง (ในความหมาย) กว้าง ๆ” (แม็คฟาร์เลน : 3) ซึ่งในภายหลังก็ต้องล้มเลิกไป เพราะมันล้มเหลว แม็คฟาร์เลนมองข้ามไปว่า ที่จริงแล้ว จีนได้ถูกบังคับให้พึ่งตนเองตั้งแต่เมื่อสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 แล้ว ทั้งนี้เนื่องจากมหาอำนาจฝ่ายทุนนิยม (สงครามเกาหลี) พากันบอยคอตจีนอันทั่วโลก นโยบายพึ่งตนเอง (Zi-Li-gen-sheng) ต้องถูกเสริมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นหลังจากปี 1967 เมื่อที่ปรีกษาชาวโซเวียตคนสุดท้ายได้ออกไปจากประเทศจีนด้วยเหตุนี้การพึ่งตนเองจึงไม่ใช่สิ่งที่แก๊ง 4 คนริเริ่มทั้งหมดอย่างที่แม็คฟาร์เลนดูเหมือนจะเชื่อ แต่เป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีอยู่ในจีนก่อนหน้านั้นแล้ว

ส่วนเรื่องนโยบายของพอลพตที่แม็คฟาร์เลนเรียกว่า “การพอมิพอใช้ในอุดมคติ” (ideal self-sufficiency) เขาวางว่านโยบายนี้ได้ “พังครืนลงมาจากความขัดแย้งภายในของระบอบ

ปกครองเอง” (แม็กฟาร์เลน : 3) อีกครั้งหนึ่งก็เช่นในกรณีลาว แม็กฟาร์เลนตั้งใจที่จะให้ผู้อ่านลืมไปว่า รัฐบาลเวียตนามได้เข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา) อย่างขนานใหญ่ โดยส่งกองกำลังมากมายเข้าไปยึดครองและยังกองกำลังอยู่ในกัมพูชามาเป็นเวลากลอบ 5 ปีที่ผ่านมา ทั้ง ๆ ที่นานชาก็ยังได้ดำเนินการประท้วงอยู่อย่างต่อเนื่อง ผู้เชี่ยวชาญทั้งปวงต่างลงความเห็นว่าเป็นภัยที่แท้จริงที่ก่อให้เกิดระบอบพอลพตพังทลายลงไม่ใช่ปัจจัยภายใน (ดังเช่นที่แม็กฟาร์เลนอ้าง) แต่เป็นการรุกรานทางทหารของเวียตนามต่างหาก³ อันที่จริงแล้วในปี 1978 ก่อนที่เวียตนามจะเข้ารุกรานกัมพูชา กัมพูชาก็สามารถพึ่งตนเองได้แล้วในเรื่องอาหาร ซึ่งเรารู้ได้จากหลักฐานงานเขียนหลายชิ้น⁴ นี้ไม่ใช่ความพยายามจะปกป้องนโยบายภายในของพอลพตซึ่งที่จริงแล้วก็สมควรที่จะได้รับการวิจารณ์อย่างหนัก (และภายหลังก็ได้รับการวิจารณ์จากผู้นำเขมรแดงเอง) แต่เป็นเพียงความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าไม่มีใครสามารถจะโต้แย้งเอาชนะ ได้ด้วยการบิดเบือนประวัติศาสตร์

ประการสุดท้าย มโนทัศน์การพึ่งตนเองของแม็กฟาร์เลนนั้นแตกต่างจากสิ่งที่ผมเสนอไว้ในหนังสือของผมที่เกี่ยวข้อง เขาคิดว่าการพึ่งตนเองอยู่เพียงแค่ว่ากับเกษตรกรรมแบบครัวเรือนและชุมชนเท่านั้น แต่ผมใช้มโนทัศน์นี้ในความหมายที่กว้างกว่านั้นมากสำหรับเป็นบริบทของลาว ซึ่งก็คือใช้ในเรื่องของเศรษฐกิจและการวางแผนพัฒนา⁵ และผมก็ไม่ได้เชื่อว่า “การก้าวก้าวมันเองเป็นการทุจริต” อย่างที่แม็กฟาร์เลนอ้างว่าผมคิด

อย่างไรก็ตามเราไม่จำเป็นต้องเป็นผู้คลั่งไคล้ในทฤษฎีพึ่งพาได้ (ถึงที่แม็กฟาร์เลนพยายามอธิบายว่าเป็น) ถึงจะมองการค้าด้วยสายตาที่วิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้มิได้หมายถึงแต่เงื่อนไขการค้าระหว่างประเทศ อุตสาหกรรมกับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งที่เราคุ้นเคยกันอยู่เท่านั้น หากหมายรวมถึงเงื่อนไขการค้าระหว่างประเทศสังคมนิยมกับอุตสาหกรรม (อย่างเวียตนาม) กับประเทศสังคมนิยมที่ผลิตสินค้าขั้นปฐม (อย่างลาว และ กัมพูชา) มโนทัศน์อื่น ๆ ของพวกนีโอ-คลาสสิก หรือของเควิก ริการ์โดก็สามารถจะบอกแม็กฟาร์เลนได้แล้วว่าการก้าวก้าวควรจะเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ไม่ใช่เป็นผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือควบคุมทางการเมือง

เมื่อมองบทวิจารณ์ของแม็กฟาร์เลนอีกครั้งสุดท้าย เราจะตระหนักได้ว่าเขาได้ใช้เครื่องมือบิดเบือนที่สำคัญ 2 ประการนั่นคือ เทคนิคในการจงใจอ้างอิงผิด และเทคนิคในการจงใจเข้าใจผิดนั้น การทำเช่นนั้นเขาก็ได้สร้างกระดองทราชนิทัศน์ขึ้นมา แล้วก็ใช้หมักของเขาแสดงความกีดกันของตนเองโดยที่เกือบจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของหนังสือที่เขาต้องวิจารณ์เลย ทั้งนี้บ่อยครั้งอีกประการหนึ่งที่เข้ามาในใจเราก็คือ อะไรคือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของเขา และทำไมเขาจึงอุทิศสำคัญพิ่มพียงานนี้เป็นภาษาไทย วารสาร *Journal of Contemporary Asia* ซึ่งเขาเป็นบรรณาธิการร่วมอยู่จะไม่เป็นเวลาที่ก็กว้างอีกมากสำหรับลงพิมพ์วิวาทะประเภทนี้หรือ⁶ แน่แน่นอน เราทำได้แค่เพียงคาดเดาถึงเจตนาของเขาและต้องพึ่งพาเครื่องบ่งชี้จากงานเขียนของเขาเอง

เท่านั้น เช่นนี้แล้วจึงเป็นเรื่องน่าสนใจไม่น้อยที่จะลองพิจารณาบทวิจารณ์ของเขารีกครั้ง แต่ครั้งนี้เราจะไม่มองเพียงเสียประเด็นที่แม็กฟาร์เลนเลือกที่จะวิพากษ์โต้แย้งแต่เราจะมองถึงส่วนต่าง ๆ ในหนังสือของผมซึ่งเขามุ่งที่จะละเลย

ตัวอย่างเช่นผมรวมเอาบทบาทของสหภาพโซเวียตและพันธมิตรเวียคนามในฐานะที่เป็นพลังสำคัญทางเศรษฐกิจและทางทหาร ซึ่งอย่างน้อยที่สุดในความเห็นของผมแล้ว เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการตัดสินใจด้วยตนเองของลาว⁷ กรณีนี้ก็คล้าย ๆ กับกรณีของกัมพูชากายใต้ระบอบ เฮง สัมริน แม้ว่าเมื่อเปรียบเทียบแล้วลาวจะไม่มึระบอบที่โหดร้ายทารุณแบบพอลพต และลาวเองก็ดูเหมือนจะดำเนินตามแนวทาง “การปฏิวัติแบบอ่อน ๆ” ในการเมืองเรื่องอำนาจ “สังคมนิยม” เหล่านี้ แม็กฟาร์เลนกลับเงยบเลียดและพอใจที่จะเปรียบเทียบเพียงโคมิคอนกับคณะกรรมการ ร่วมกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างแทน (แม็กฟาร์เลน : 2 และ เชิงอรุณ 2) ข้อแตกต่างประการสำคัญระหว่าง 2 องค์กรนี้คือคณะกรรมการร่วมกลุ่มแม่น้ำโขงยังโชคดีที่ยังไม่ได้ถูกรอบงำโดยมหาอำนาจระดับภูมิภาคประเทศใดประเทศหนึ่ง ในขณะที่โคมิคอนนั้นถูกรอบงำโดยสหภาพโซเวียตผู้ทรงอำนาจแล้ว นอกจากนั้นแม็กฟาร์เลนก็ยังไม่ได้กล่าวถึงกรณีที่ผมให้หน้ากระดาษเป็นจำนวนมาก (ตั้งแต่หน้า 38-64) ในหนังสือของผมแก่ นายไกรสร พรหมวิหาร ผู้นำลาวเพื่อที่จะสะท้อนความคิดเห็นของเขาเกี่ยวกับแบบแผนการพัฒนาในลาว (ภาคผนวก 1 และ 2) ไม่ใช่เรื่องพ้องกันโดยบังเอิญเลยที่เอกสารทางการเหล่านี้แสดงให้เห็นความจำเป็นและความยากลำบากมาก

มายของนโยบายการพัฒนาแห่งชาติที่เป็นอิสระของลาว แต่การที่ผมตีพิมพ์เอกสารทางการของพรรคลาวลงในเนื้อที่ 1 ใน 3 ของหนังสือนี้ไม่สอดคล้องกับทัศนะที่มีอคติของแม็กฟาร์เลน เขาต้องการวาทภาพผมให้เป็นศัตรูของลาว และกับเขาเองนั้นเป็นมิตรผู้รอบรู้

การที่แม็กฟาร์เลนพยายามที่จะเขียนบทวิจารณ์โจมตี และเผด็จรอนนี้ สิ่งที่แม็กฟาร์เลนจำต้องทำเป็นอันดับแรกก็คือการสร้างบีคาศที่น่าเกลียดน่ากลัวเอาไว้ใช้เป็นเบ้าหนึ่งในการโจมตี ฉะนั้นคำหนึ่งเขาจึงอ้างว่าข้อเขียน ของผมเป็นข้อเขียนของพวกสำนักศิษย์ที่ถือวันของทฤษฎีพึ่งพาแบบเคร่งกัมภีร์ และอีกคำหนึ่งอ้างว่าผมเป็นพันธมิตรทางปัญญาที่ใกล้ชิดกับซามิรี อามิน/พอลพต ดังที่แสดงออกในวลี “นั่นแน่่น พอลพตมาอีกแล้ว” ของเขา (แม็กฟาร์เลน : 8) สำหรับประเด็นแรก ผมอยากจะขอความกรุณาให้ผู้อ่านดูที่บทความประกอบการประชุมของผมเรื่อง “Dependency Theory in a Critical Perspective”^{8*} ที่เสนอที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในเดือนพฤศจิกายน 2526 ซึ่งในรายงานนั้นผมปฏิเสธการตีความทฤษฎีพึ่งพิงแบบกลไก และพยายามที่จะเสนอกรอบทางความคิดในการวิเคราะห์ที่กว้างกว่า และเหมาะสมมากกว่ากับสภาพทางสังคมเศรษฐกิจในเอเชีย⁹ ส่วนประเด็นที่ 2 นั้น ไร้สาระเกิน ไปที่จะกล่าวถึง แม้ว่าในทางตรงกันข้ามกับแม็กฟาร์เลน ผมมีความเคารพใน

*หรือดูจากบทความ “ข้อเสนอเพื่อให้มีการพิจารณาทฤษฎีพึ่งพาอย่างพินิจพิเคราะห์” ในวารสารเศรษฐศาสตร์ ฉบับนี้.

งานทางทฤษฎีของ ซามัวร์ อามิน อย่างมาก เช่นเดียวกับที่นักวิชาการเกี่ยวกับปัญหาของโลกที่สามคนอื่น ๆ จำนวนมาก ดังนั้นผมอยากจะให้ผู้อ่านเป็นผู้หาข้อสรุปเอง โดยการเปรียบเทียบงานนี้ของผม กับข้อกล่าวหาที่ถูกต้องของแม็กฟาร์เลนในบทวิจารณ์ของเขา¹⁰

นอกจากนี้ ในอนาคตวารสารเศรษฐศาสตร์

การเมืองก็ควรจะพิจารณาความสามารถ และประวัติผลงานทางวิชาการของผู้ที่วารสารให้ความไว้วางใจตีพิมพ์วิจารณ์อย่างระมัดระวังยิ่งขึ้น เพื่อที่จะไม่เป็นการนำชื่อเสียงที่ถืออยู่แล้วไปเสีย ผมขอขอบคุณคณะบรรณาธิการของวารสาร เศรษฐศาสตร์การเมือง สำหรับการตีพิมพ์บทความตอบโต้นี้ตามที่สมควรจะทำ

รศ.ดร. อันต์ ยู ลูเธอร์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. เพื่อความเที่ยงตรง ผมได้ใช้บทความของแม็กฟาร์เลนฉบับดั้งเดิมที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างกระบวนการแปล แม้ผมจะมั่นใจว่าฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาไทยนั้นได้แปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษอย่างถูกต้องแม่นยำก็ตาม.
2. เปรียบเทียบกับสถานการณ์ในกัมพูชากายใต้ระบอบพอลพต เมื่อถ่ายคำในพรรคถูกปราบปรามและถูกกำจัดในฐานะที่เป็น "สายลับของเวียดนาม" แล้ว แม็กฟาร์เลนเชื่อหรือว่าผู้ที่ถูกประหารเหล่านั้นเป็นสายลับของเวียดนามจริง ๆ.
3. "ถึงที่สุดแล้ว ก็เป็นเพราะการรุกรานที่กระทำโดยเวียดนามที่เป็นตัวเร่งการพังทลายของระบอบพอลพต...." Garan Mobormaek, *The Kampuchean Revolution : The Problem of Knowing the Truth*, *Journal of Contemporary Asia*, Vol. 10, No 1/2, 1980, p. 113.
4. โดยทั่วไปแล้ว "ผู้ทางอนาคตของกัมพูชาแจ่มใสดุ้" Ben Kierman and Chantou Bous ใน a "Letter to the Editor" of the Times, published in *Journal of Contemporary Asia*, Vol vii. No. 4, 1977, p. 547-548.
5. ถ้าแม็กฟาร์เลนจะได้ใช้เวลาในการศึกษานานอื่น ๆ ของผม ก็คงจะช่วยไม่ทำให้เขาเข้าใจผิด แต่เขาต้องการที่จะทำเช่นนั้นละหรือ ?.

6. ผมสงสัยว่าวารสาร **Journal of Contemporary Asia** คงจะไม่และก็ไม่สามารถที่จะยอมรับบทวิจารณ์คุณภาพแน่ พร้อมกับวิวาทะที่ขาดความขบขันซึ่งใจเย็นลงในวารสารเป็นแน่.
7. “สหภาพโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจแก่ลาวเป็นจำนวนมาก และขณะเดียวกันก็กวาดแผนชาวโซเวียตก็ได้เข้ามาบริโภครอบต่อการวางแผนเศรษฐกิจ 5 ปีของลาวด้วย” Martin Stuart Fox, “Lao Foreign Policy : The View from Vientiane”, **Journal of Contemporary Asia**, Vol. 11 No. 3, 1981, p. 364.
8. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, การประชุมเรื่องทฤษฎีพึ่งพิง, 24-25 พฤศจิกายน 2528 เอกสารการวิจัย จะได้รับการตีพิมพ์ในเร็ว ๆ นี้.
9. ในรายงานของผม ผมได้พยายามที่จะอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการปลดปล่อยซึ่งเมโนทส์ในเรื่องการพึ่งพิงมีอยู่ในทศวรรษเรื่องการพึ่งพิงอยู่ในช่วงทศวรรษ 1960.
10. บทวิจารณ์ของ ดร. เขียน ชีววิทย์ ใน **The Nation**, March 1983 “View from the Other Side of the River”.

วารสาร

เศรษฐศาสตร์

ธรรมศาสตร์

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน 2527

ฉบับ “การว่างงานในเมืองไทย”

พบกับ

- การว่างงานในประเทศไทย (นิพนธ์ พัวพงศกร)
- การซื้อวิทยากรจากบริษัทข้ามชาติโดยการทำสัญญา (มิ่งสรรพ์ สันติกาญจน์)
- ผลของการเปลี่ยนแปลงราคาข้าวต่อระดับความยากจนและการกระจายรายได้ของประชากรไทย (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล)
- วิจารณ์แบบจำลองอุปทานเงินทุน (ศิเรก บัทมศิริรัตน์)
- บทวิเคราะห์องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรในการแทรกแซงตลาดข้าว (ประยงค์ เนตยารักษ์)

๑๑๑

มีวางตลาด-จำนวนจำกัด-รับหาล็อคด่วน